

SANTIAGO DE COMPOSTELA

Santiago de Compostela está situada nun ondulado territorio con evidencias de asentamento humano dende a máis remota antigüidade. A súa localización xa está vinculada en época romana co cruzamento de camiños entre as vías que enlazaban Braga (BRACARA), Padrón (IRIA), Betanzos (BRIGANTIUM), Ourense (AURIENSE) e Lugo (LUCUS AUGUSTA).

O mítico descubrimento no Libredón do sepulcro do Apóstolo Santiago a principios do s. IX, nun outeiro divisorio das concas dos ríos Sar e Sarela, deu orixe á cidade, vinculada dende o principio coa Peregrinación, nunha exitosa estratexia de cristianización e control territorial. Dende entón, e ao redor da Catedral, Santiago creceu sendo destino de peregrinación do Occidente europeo na fistera atlántica.

A 260 metros sobre o nivel do mar, ten un clima oceánico húmido con temperaturas suaves. A humidade relativa media anual pode acadar o 80% e é un dos lugares de Galicia no que se rexistran máis días de chuvia ao ano.

A cidade encóntrase xeograficamente centrada no seu termo municipal. Aproximadamente o 12% da súa poboación vive no ámbito das 169,9 ha da cidade histórica, o 63% no espazo urbano que a rodea, e o 25% restante en pequenas aldeas e parroquias rurais diseminadas nas 21.970 ha de superficie dun territorio municipal no que o 26,5% da superficie son bosques e o 54,8% do chan está dedicado a actividades agrícolas.

Entre o ano 1981, no que a cidade asumiu a capitalidade, e 2014, a poboación de Santiago de Compostela creceu un 16%, mentres que a de Galicia descendeu en algo máis dun 1%. Nese período, o conxunto da área metropolitana de Santiago tivo uns extraordinarios crecements relativos nos concellos limítrofes de Ames, Teo, Oroso e Brión entre outros.

Coa chegada da democracia, en 1983 o goberno municipal impulsou un novo proxecto de cidade no que a posta en valor do patrimonio arquitectónico e natural é o obxectivo esencial que condiciona o modelo de ordenación para toda a cidade. Grazas a ese proxecto urbano, a cidade histórica, declarada Patrimonio da Humanidade pola UNESCO en 1985, segue hoxe gobernando a estrutura da cidade completa. Os seus 2.900 edificios seguen en permanente evolución sobre un parceiro medieval claramente recoñecible. A cidade segue a transformarse polo torrente de coñecemento e cultura que en cada época foi e segue chegando polos Camiños de Santiago, tamén declarados Patrimonio da Humanidade.

Na forma da cidade histórica recoñécense as pegadas que o crecemento e as fortificacións foron deixando na súa améndoa central. Os baleiros urbanos asociados aos rúeiros e ás ribeiras dos ríos Sar e Sarela, son hoxe imprescindibles para comprender a estrutura urbana, o equilibrio ecolóxico, e o metabolismo da cidade, e a súa oportunidade de desenvolvemento en harmonía co medio ambiente e o territorio.

VISTA DE SANTIAGO DESDE O PEDROSO.

VISTA DO CENTRO HISTÓRICO DESDE A TORRE SUR DA CATEDRAL.

Un conxunto de **barrios periféricos** de urbanización recente (Fontiñas, Vista Alegre, Vite, etc.) acollen estudantes, traballadores e funcionarios. Realizáronse en moitas ocasións en forma de bloques de varios andares ou de fileiras de casas adosadas unifamiliares.

O **barrio de San Caetano**, ao norte da cidade, acolle as dependencias da Xunta de Galicia. Desde que en 1981 Santiago foi declarada capital de Galicia, foron precisos amplos espazos para as novas funcións políticas e administrativas acadadas.

A **cidade histórica** aséntase nun dos outeiros da lomba que vai do Castriño de Conxo á Almáciga, pasando por Santa Susana. Nestes outeiros houbo diferentes castros, un dos cales se converteu en cidade medieval a partir do s. IX. Os ríos **Sar**, polo leste, e **Sarela**, polo oeste, delimitan a cadea de outeiros. De aí o refrán “Entre Sar e Sarela atópase Compostela”.

PRAZA ROXA NO ENSANCHE DOS ANOS 1960-70

O **Ensanche** correspóndese co primeiro gran crecemento da cidade nos anos 1960-70 debido ao auxe da universidade. Está conformado sobre unha trama de rúas con edificios de seis a oito andares de uso residencial e baixos comerciais dedicados ao comercio minorista, lecer e hostalaría.

O **Pico Sacro** é un dique de seixo que resistiu a erosión ata converterse nun monte illado no medio de superficies aplanadas. A súa forza na paisaxe chamou a atención desde a antigüidade e deu orixe á lenda da raíña Lupa.

À ESQUERDA, O CAMPUS SUR COS INSTITUTOS DE INVESTIGACIÓN E LABORATORIOS. À DEREITA, NOVO BARRIO RESIDENCIAL.

O **Campus Sur** acolle gran parte das facultades, institutos de investigación e laboratorios da Universidade. Cunha aparencia de cidade-xardín, foi iniciado e concibido na II República.

A **Carballeira de Santa Susana** é o parque urbano máis próximo á cidade histórica. No s. XIX foi parcialmente convertida en alameda.

RUA DO VILAR

PARQUE DE BELVIS

PERIFÉRICO AO SEU PASO POLO BARRIO DE FONTIÑAS

BARRIO DE FONTIÑAS

VISTA DA CATEDRAL DESDE A ALAMEDA

Vén logo a terra dos galegos, pasados os confíns de León e os portos dos montes Irago e Cebreiro. É unha terra mesta, con ríos, prados, de extraordinarios verxeis, bos froitos e clarísimas fontes; pero escasa en cidades, vilas e terras de labor. É escasa en pan, trigo e viño, pero abundante en pan de centeo e sidra, ben abastecida en gandos e cabalerías, en leite e mel, e en peixes de mar, grandes e pequenos; rica en ouro, prata, teas, en peles salvaxes e outras riquezas, e ata moi abundante en valiosas mercadorías sarracénas. Os galegos son o pobo que, entre os demais pobos incultos de España, máis se asemellan á nosa nazón gala, se no fose porque son moi carrxentos e litixiosos. (Libro V, Capítulo IX)

A cidade de Compostela está situada entre dous ríos chamados Sar e Sarela. O Sar atópase ao nacente entre o Monte do Gozo e a cidade, e o Sarela ao poente. As entradas e portas da cidade son sete. A primeira entrada chámase Porta Francesa; a segunda, Porta da Pena; a terceira, Porta de Sofrades; a cuarta, Porta do Santo Peregrino; a quinta, Porta Falguera, que conduce a Padrón; a sexta, Porta de Susannís; e a sétima, Porta de Mazarelos, pola que chega o precioso licor de Baco á cidade. (Libro V, Capítulo IX)

CODEx CALIXTINUS [s. XIII]
Aymeric Picaut. López Díaz, Xosé [Ed.]. SAXPX/A Nosa Terra. 2009. ISBN: 978-84-8341-443-9

COMPOSTELA DESDE SAR DE ABAIXO. Óleo sobre lenzo [88x107]
Juan Luis López García [Santiago de Compostela 1894 - Madrid 1979]

A CATEDRAL. Óleo sobre lenzo [305x275]
Manuel Moldes [Pontevedra 1949]

13 BADALADAS
Dirección: Xavier Villaverde
Producción: Continental, Ensueño, Tornasol, Castella
Ano: 2002

Baseada na novela “13 badaladas” de Suso de Toro. Xacobe, un xove escultor, volve a Santiago de Compostela despois de vinte anos debido á delicada saúde da súa nai. Alí reencóntrase con persoas que case esquecera que lle axudarán a enfrontarse aos seus medos. Trece badaladas é unha historia de medo e horror pero sobre todo de amor. O filme recrea escenarios reais da cidade de Santiago: CGAC, Praza do Toural, Praza de Cervantes, Rúa Nova, a Igrexa de Santo Agostiño e o Hospital Xeral, onde está ingresada a nai de Xacobe. Así como tamén a atmosfera típica da cidade: humidade, orballo, as luces dos soportais, etc.

O Casal de Horta
A Torreira
O Viso
O Outeiro
A Cima da Eira
As Casas do Rego
As Casas Novas
O Vello
O Pinceno
O Sar de Abaixo